Scris de Părintele Andrew
Miercuri, 18 Iulie 2018 06:39

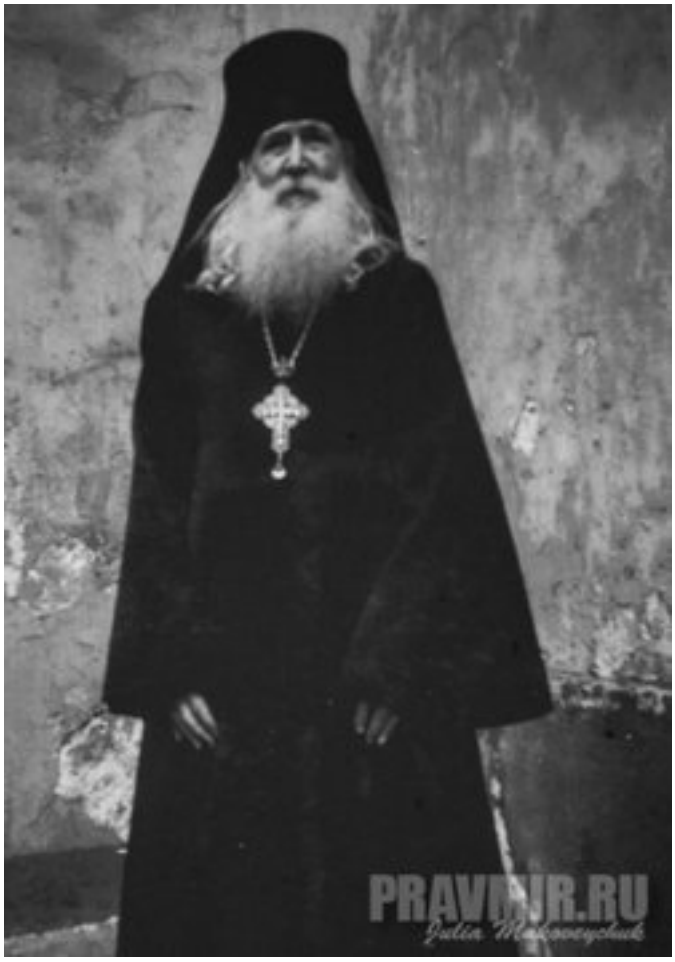

Conferință susținută pe 7 iulie 2018.

În centenarul martiriului Țarului Nicolae al II-lea, al augustei sale familii, a slujnicilor lor și a Marii Ducese Elisabeta, ar fi bine să ne amintim de primul lor ucenic englez și de primul preot ortodox englez, Părintele Nicholas Gibbes.

Charles Sydeny Gibbes, pe scurt Sydney Gibbes, s-a născut în urmă cu 142 de ani, pe 19 ianuarie 1876. În secolul al XIX-lea în toată lumea ortodoxă era sărbătoarea Sf. Ioan Botezătorul glasul care strigă în pustie. Părinții săi purtau numele de John și Mary – nume mai englezești de-atât nu puteți găsi. Tatăl său era director de bancă în Rotherham, în apropiere de Sheffield, în Yorkshire. Ca fapt amuzant, mai târziu orașul său a fost înregistrat în acte de un birocrat din Rusia ca „Rotterdam”.

Având nu mai puțin de 10 frați, Sydney a fost crescut ca un tânăr protestant victorian tipic din

clasele educate. Și-a făcut studiile la Cambridge, unde și-a modificat numele din Gibbs în Gibbes, deoarece era o formă mai veche, istorică. Schimbarea era caracteristică pentru pasiunea manifesatată față de detaliile istorice ș pentru precizia sa. Sydney este descris ca: sever, bățos, reținut, imperturbabil, liniștit, gentleman, educat, plăcut, practic, simplu, curajos, credincios, lucid, isteț, exact, robust, onorabil, de încredere, impecabil de curat, cu un caracter înalt, de bun simț și cu maniere plăcute. Din descriere pare a fi gentlemanul victorian englez perfect din Yorkshire și nu un om cu destin atât de special.

Totuși, după cum știm din istorie, sub aparența gentlemanului victorian pândeau alte influențe – ținute sub obroc, dar încă prezente. De pildă, știm că Sydney putea fi foarte încăpățânat, folosea din abundență pedeapsa corporală, putea fi foarte dificil cu alți oameni, și se mai știe despre el că putea fi foarte impulsiv, deși aceste trăsături s-au înmuiat considerabil odată cu trecerea anilor. Bunul meu prieten din zilele când studiam la Oxford, Dmitri Kornhard, își aducea aminte cum mai târziu, lacrimile îi curgeau șiroaie pe față Părintelui Nicolae când slujea parastasul în amintirea Împăraților Mucenici, dar cum își revenea rapid după o asemenea izbucnire emoțională neenglezească.

Sub rezerva victoriană se afla într-adevăr un om ascuns, un om cu o sensibilitate duhovnicească, care era interesat de teatru și spectacole de teatru, spiritism, ghicitul în viitor și chiromanție, un om foarte înclinat să-și noteze visele.

Poate tocmai din acest motiv, când se gândea, după terminarea studiilor universitare, la o carieră de cleric anglican, o găsea „sufocantă” și a renunțat la această cale.

Vorbind cu cei care l-au cunoscut și citind biografiile sale (au apărut până acum trei cărți) nu ne putem stăpâni sentimentul că tânărul Sydney se afla în căutarea a ceva – fără să știe exact ce. Omul adevărat urma să iasă în final la suprafață dincolo de condiționarea sa victoriană.

Poate tocmai din acest motiv în anul 1901, la vârsta de 25 de ani, a ajuns să predea engleza în Rusia, într-o țară de care nu îl lega nimic. Avea să stea aici mai mult de 17 ani. Momentul decisiv a avut loc în anul 1908 când a mers la Palatul Imperial din Tsarskoe Selo pentru a deveni tutorele englez al altețelor regale. În particular a devenit foarte apropiat de Țareviciul Alexei, cu care a legat o prietenie strânsă. De ce? Putem doar specula că exista o simpatie sau o complementaritate a caracterelor. Pe lângă burlăcia lui Sydeny, aceasta ar fi fost suficient pentru ca prietenia să se dezvolte. În orice caz, aproape că a devenit un membru al familiei imperiale și un admirator profund și nestrămutat a ceea ce a numit, ca martor, credința

creștinească exemplară, viața de familie strânsă și bunătatea împăraților. Întâlnirea cu familia țarului i-a schimbat viața pentru totdeauna iar el avea să vorbească despre ei doar cu o admirație adâncă.

În august 1917, Sydney a însoțit familia țarului la Tobolsk. Credincios până la capăt familiei, în iulie 1918 a mers la Ekaterinburg, orașul din Urali, situat între Asia și Europa, între Est și Vest, acolo unde a avut loc îngrozitoarea crimă din Casa Ipatiev. A ajutat la identificarea obiectelor, întorcându-se mereu la Casă, adunând obiecte de care se va agăța până la sfârșitul vieții, și încă sceptic în a crede că a avut loc crima. Evenimentul acesta, care a survenit aproape la jumătatea vieții sale, când avea vârsta de 42 de ani, a fost cu siguranță punctul crucial, scânteia care l-a făcut să-și caute cu toată seriozitatea calea. Prin uciderea familiei imperiale, pământul i-a fugit de sub picioare, rațiunea sa de a trăi a dispărut. Ce putea face de acum încolo?

Nu s-a întors, cum au făcut-o mai toți, în Anglia. Știm că, la fel ca și Țarul Nicolae, a fost deosebit de șocat de ceea a perceput ca fiind trădarea britanică a familiei imperiale. Într-adevăr, știm că George Buchanan, ambasadorul britanic la St. Petersburg, a jucat un rol în lovitura de stat din februarie 1917 organizată de aristocrați, politicieni și generali trădători. Această lovitură a fost sărbătorită de Lloyd George în Camera Comunelor drept „împlinirea unuia dintre obiectivele noastre de război”. (Știm astăzi, de asemenea, din cartea lui Andrew Cook, că agenții secreți britanici l-au asasinat pe Grigorie Rasputin iar vărul țarului, George V, a refuzat să-l salveze pe țar și familia sa.)

În fapt, dezamăgit de politica britanicilor, Sydeny a plecat de la Ekaterinburg nu către vest, ci către est, în Siberia, la Omsk, și de aici mai spre răsărit la Beijing și apoi la Harbin în Manciuria. Cu întreruperi va petrece încă 17 ani în China rusească. În anul 1922 a fost lovit de o boală puternică. Credința sa pare să fi devenit și mai puternică iar după acest eveniment va merge să studieze pentru a deveni preot anglican la Colegiul St. Stephen din Oxford.

Totuși, pentru cineva cu experiența sa transformatoare nu aceasta era calea sa. Poate că încă a găsit anglicanismul sufocant. Cred că ar fi găsit orice sufocant, după ce a pătimit, văzând familia sa adoptivă măcelărită. Într-un final, Sydney a decis, în 1934, la Harbin, să intre în Mitropolia Orientului Îndepărtat a Bisericii Ruse din Exil.

Nu e nicio îndoială ca a făcut acest pas ca urmare a exemplului oferit de familia imperială. Și-a luat și numele de Alexei, adică al țareviciului pe care l-a văzut cum era și normal drept un martir. Avea să descrie acest eveniment ca „o întoarcere acasă după o călătorie îndelungată”,

cuvinte care descriu, probabil, intrarea în Biserica Ortodoxă a oricărui apusean. Astfel, din Anglia în Rusia și apoi în China, și-a descoperit calea. În decembrie 1934, la vârsta de aproape 59 de ani, a devenit succesiv monah, diacon și preot.

De acum va fi cunoscut ca Părintele Nicolae – un nume ales special în onoarea țarului martirizat Nicolae. În anul 1935 a fost numit egumen de către Mitropolitul Antonie de Kiev, capul Bisericii Ruse din Exil, iar mai târziu avea să fie ridicat și la rangul de arhimandrit.

Dorind pună bazele unei „organizații anglo-ortodoxe", Părintele Nicolae Gibbes s-a întors în anul 1937 să locuiască permanent în Anglia. Avea vârsta de 61 de ani. Despre această schimbare avea să scrie: „este dorința mea sinceră ca Biserica Anglicană să fie pusă în acord cu Sfânta Biserică Ortodoxă". A plecat să trăiască la Londra cu speranța că va organiza o parohie de limba engleză a Bisericii Ruse din Exil. Nu a avut succes iar în 1940 s-a mutat la Oxford. În această ultimă parte a vieții a devenit fondatorul primei biserici ortodoxe ruse din Oxford, pe strada Marston la numărul 4, unde trăia în condiții precare și modeste. Dacă amintim adresa primei biserici dedicate Sf. Nicolae, o facem pentru a aminti că astăzi Biserica Ortodoxă Sf. Nicolae din Oxford este situată nu foarte departe de această adresă.

Fără să fie un bun organizator, uneori capricios, chiar excentric, Părintele Nicolae poate că nu a fost preotul de parohie ideal, dar era sincer și respectat. În Oxford, până la sfârșit a prețuit amintirile legate de familia imperială. Înainte de a trece la cele veșnie, pe 24 martie 1964, o icoană pe care i-a oferit-o familia imperială a fost în mod miraculos recondiționată și a început să strălucească. Cineva care l-a cunoscut atunci pe Părintele Nicolae a confrimat acest lucru și avea să comenteze la adormirea sa că în sfârșit Părintele se va vedea din nou cu familia imperială – un moment pe care l-a așteptat 45 de ani. Avea să-i întâlnească din nou pe cei care i-au schimbat destinul în această lume.

În anii '80, într-o casă de bătrâni din afara Parisului m-am întâlnit cu un om din parohia noastră a Bisericii Ruse din Exil, contele Nikolai Komstadius. El îl cunoscuse pe Părintele Nicolae în anul 1954, în legătură cu cazul falsei Anastasia, dar probabil că l-a întâlnit și înainte, din moment ce tatăl său era însărcinat cu domeniul de la Tsarskoe Selo iar în copilăria sa el fusese un prieten de joacă al țareviciului. Îmi aduc aminte că l-am vizitat în anii '80. În colțul camerei se afla o icoană a țareviciului martirizat sub care ardea o candelă. S-a întors către mine și a spus: „E o asemănare atât de mare, este ca el și totuși o icoană". Nu mulți dintre noi au șansă să vadă cum prietenul lor din copilărie ajunge un sfânt și să aibă icoana lui pictată. Și cu toate acestea, ca tânăr în a treia decadă a vieții sale, Părintele Nicolae a cunoscut întreaga familie, pe care a considerat-o sfântă. A fost convertit într-adevăr la ortodoxie de exemplul lor.

Sunt unii oameni cu experiențe care le schimbă viața. Sunt norocoși, pentru că încetează să mai traiască superficial, încetează să se mai învârtă prin viață fără rost și încetează să mai irosească oportunitățile trimise de Dumnezeu, iar astfel își găsesc drumul. Asemenea experiențe pot deveni o binecuvântare dacă le permitem să devină astfel. Părintele Nicolae a fost o astfel de persoană, doar că experiența trăită de el avea să schimbe istoria întregii lumi. Pentru un fiu de bancher provincial englez, care a crescut alături de părinții săi John și Mary, a ajuns foarte departe. Și cu siguranță semințele au fost acolo de la început. Pentru a fi convertit, avem nevoie mai întâi de sensibilitate duhovnicească, un spirit căutător, dar în al doilea rând avem nevoie de un exemplu. Părintele Nicolae le-a avut pe amândouă, exemplul fiind împărații martiri. După cum avea să spună despre preoția sa, minunata și nobila Prințesă Koutaisova, pe care mulți dintre noi acum cunoscut-o: „își urma credința față de familia imperială”

În această scurtă prezentare, nu am menționat multe aspecte din viața Părintelui Nicolae, cum ar fi posibila logodnă, fiul său adoptat, speranțele sale la Oxford. Și asta pentru că nu mă interesează foarte mult în acest context. Am încercat să mă concentrez pe lucrurile esențiale, pe înțelesul duhovnicesc al vieții sale, pe destinul său. Aceste lucruri esențiale sunt de găsit, cred, pe fața sa bântuită și bântuitoare. Privind la o față atât de expresivă, vedem un om care se uită în depărtare, concentrându-se asupra unei viziuni, atât a trecutului cât și a viitorului. Această viziune a fost cu siguranță a trecutului pe care l-a împărtășit cu familia imperială martirizată, și a viitorului – speranța sa îndelungată a întâlnirii din nou cu ei, sentimentul său de împlinire.